

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an 20 cor.
 pe 6 luni 13 cor.
 pe 3 luni 5 cor.
 pe o lună 2 cor.
 În ziua Duminecă pe un an 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe un an 60 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE

de un păgănd: prima dată 14
 zile; a doua oară 12 zile; a treia
 oară 8 zile de fiecare publicare.

Amplasamentele, cât și inserțiile
 se plătesc în avans în Arad.

Telefon pentru oras și comitat

Scrierile adresate nu se primesc.

Közvetítői Hivatala Aradban

Criza dualismului.

De Rudolf Springer, un publicist vienez binecunoscut înaintea publicului, care se ocupă teoretic cu lectura celor scrise despre soarta monarhiei habsburgice, a publicat pe la finea anului 1904 la Viena o broșură intitulată «Die Krise des Dualismus» (Criza dualismului).*

Presă vieneză, în cea mai mare parte condusă de Jidan și cumpărată de aceia, care se nuzesc, ca interesele exclusiv maghiare să fie favorizate în detrimentul celor ale rasei ale monarhiei, nici nu a semnalat apariția acestei cărți, nici nu a comentat-o. Practica veche a presei jidovești de a păstra adâncă tăcere asupra vreunui fapt, pe care nu ar fi în stare a-l combate.

Cu toate acestea însă adevărații politicieni au luat act de broșura savantului Dr. Rudolf Springer și cu deosebire între deputații parlamentului austriac broșura de sub titlu a fost obiect de vită discuții.

În faza cea mai nouă, în care a ajuns în prezent criza monarhiei, broșura dlui R. Springer este par-că mai actuală, ca în anul trecut. Ea ne oferă în chip sistematic și cu argumente nerăsturnabile materialul de lipsă pentru a putea înțelege perfect rostul și originea crizei actuale.

Gândul autorului e foarte apropiat de gândurile noastre și este prea interesant a se vedea cum un bărbat, care trăiește în Viena, ajunge în concluziunile sale acolo, unde bat desorațiunile popoarelor nemaghiare ale Ungariei la *federatiunea națională a tuturor popoarelor, cari alcătuiesc monarhia habsburgică*. German iubitor de neamul său, autorul propagă totuși fraților săi de același neam din Austria *abdicarea la hegemonie și alcătuirea statului pe baza principiilor de egalitate națională*. Nu numai în Austria, ci în *monarhia întreagă*.

Citind cartea aceasta, ne întărim din nou în convingerea noastră, că *dualismul* a fost adevărată nefericire pentru popoarele monarhiei, căci nu doi sunt aceia, cari sunt interesați de fericirea lor în monarhie, pentru că se presupune aceasta (artificial bineînțeles) în transacțiunea lui Deák, ci zece popoare cu același drept dumnezeesc și omenesc cer aceeași libertate și aceeași beneficii pentru sine, aceeași asigurare a fericirii lor în statul, pe care toți împreună îl susțin. Nu doi au deci să hotărască soarta acestui stat, ci zece.

Autonomia națională a popoarelor, cari alcătuiesc statul austro-ungar și *crearea in-*

stituțiilor cu adevărat comune cari au să îngrijească de interesele comune ale celor 10 popoare, câtă *singura soluțiune posibilă și dăinuitoare a crizei*.

Mijloacele sunt *sufragiul universal și democratizarea desăvârșită* a administrațiilor teritoriale autonome (cercuri, comitate).

Acesta este pe scurt conținutul broșurii, a cărei publicare o începem în ziarul nostru deja cu numărul prezent.

Leitura acestei broșuri o recomandăm cu deosebită căldură tuturor cetitorilor noștri.

Pretensiunile Albanezilor. *Cu diplomație, bande, amenințări neliniștesc Balcanul Bulgariei. Nu de mult pășesc pe față, vor intra în revoluție Albanezii. Căci prințul Ghica vrea să fie cu ori-ce preț domn albanez.*

Ear comitetul albanez din București a trimis sultanului un memoriu, care cuprinde în următoarele pretensiunile Albanezilor:

1. *Să se alcătuiască din vilaietele Skutari, Iamna, Monastir și Cossovo un singur vilaiet sub un guvernor albanez.* 2. *Limba albaneză să se proclame limbă națională.* 3. *Grațierea tuturor osândiților ori exilaților pe temă politică.* 4. *Toate dărilor și alte venituri să fie puse la dispoziția guvernului, ca acesta să poată întemeia școli, regula râuri, să facă drumuri și căi ferate.* 5. *Organizarea unei garnizoane pentru propria apărare sub comandanți albanezi și cu steaguri albaneze.*

O ACȚIUNE — „PATRIOTICĂ“.

(*) Nu noi, presa națională, ci presa maghiară a fost cea dintâi care a dat pe față slăbiciunile și patimile clasei mijlocie și aristocratice maghiare, păcate al căror rezultat a fost și este pierderea atâtor moșii ungurești și trecerea lor în mâni — străine.

Despre ruina atâtor «gentry» și aristocrați s'ar putea întocmi un lung tablou, ear cauzele ruinei ar putea servi ca material interesant scriitorilor de nuvele și romane.

Presă maghiară și bărbații politici maghiari în loc să stăruie însă ca să se stavilească în chip corespunzător răul observat — cerând o educație mai sănătoasă în sânul societății cheltuitoare și risipitoare maghiare — s'a năpustit asupra *băncilor române*, învinuindu-le că sunt o primejdie pentru Ungurime, deoarece ce cumpără moșii ungurești ajunse la licitație.

Am răspuns nu odată la acuzele fără rost.

Vorba e că presa maghiară și bărbații politici maghiari au persistat în ce privește acuzările. Acuzând numai, de sine se înțelege, n'au ajutat nimăru.

În cele din urmă s'au apucat de — *treabă*. Au ajuns la ideea să facă un plan de — scăpare: o bancă menită să dea ajutor nemeșilor scăpătați, ajunși la faliment ori să cumpere moșii ungurești ce se bat la — tobă.

Numele băncii acesteia, întemeiate în Budapesta, este «Magyar telepitő és parcelázó bank».

Acum, de curând, direcția ei a trimis următorul circular bărbatilor financiari ai țării:

„Indată ce s'a constituit, institutul nostru și-a pus țintă ca prin organizarea ce și-a dat-o și cu ajutorul mijloacelor materiale însemnate să ia parte activă în rezolvarea marelui probleme a proprietății naționale din Ardeal și astfel să încerce, cu toate puterile, să lecuiască starea atât de tristă pentru prosperarea *neamului maghiar dominant*.”

În interesul realizării acestui program, se va ține în Cluj (Petőfi-utca 7), în ziua de 16 Aprilie, o conferință specială, în care se vor discuta următoarele:

1. În ce chip s'ar putea pune institutul „Magyar telepitő és parcelázó bank” în serviciul proprietății naționale ardelenene?
2. În ce chip s'ar putea servi, cu mijloacele acestui institut, ca proprietatea maghiară s'ajungă în mâni străine?
3. Cum s'ar putea contrabalansa, prin activitatea acestui institut, *activitatea antimaghiară a băncilor naționaliste ardelenene*?
4. În partea ardeleană a patriei unde s'ar putea pune la cale parcelare cu șansă de succes?
5. Care și ce fel de organizare s'ar putea pune în serviciul institutului?
6. În genere: pe ce cale s'ar putea porni acțiunea băncii pe teren economic, financiar și național?

După cum vedem, noua bancă s'a apucat: ori mai bine, vrea să se apuce de lucru. Cel puțin caută sfatul înțelepților.

Vom vedea ce sfat se va da și în ce sferă de gândire s'a învârtit conferința convocată. Ne vom face atunci și observările.

Și până atunci ne întrebăm însă: *oare băncile române ardelenene* n'ar fi și ele datorate ca față de această acțiune a băncii maghiare să se pună pe lucru, să lucreze un plan și să caute a-l realiza întru *apărarea țărânilor române*?

Noi credem că da. Și aceasta cu atât mai repede, cu cât sunt mai stăruitori cei cu — *parcelarea*.

Ne putem adică toți da bine seama, că *parcelările* puse în perspectivă nu se vor face numai cu scop să mântue pe falitiți proprietari maghiari, ci mai ales cu scop de a *cucerii* între naționalități.

E vorba deci de ceva *agresiv*. *Apărarea* cea mai bine chibzuită și bărbătească se impune deci ca o mare *datorie* națională.

Consuiți să veghieza!

Sirolin

Cei mai excelenți profesori și medici contra morburilor de plumăni, afecțiunilor organelor de respirație îl recomandă ca remediu cu efect respirație, precum: bronchită cronică, tusă convulsivă,

și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegma și face să înceteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia să capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ea se-are sticlă să de provăzută cu firma de mai jos

Adresa către M. Sa.

Dăm mai la vale proiectul de adresă citit în Dieta Ungariei de contele Battyányi, raportorul comisiei de zi.

Proiectul acesta e de altfel opera lui Apponyi, și comisia însărcinată cu redactarea proiectului nu a schimbat așa zicând nimic într'insul.

Eată proiectul în întregime:

**Majestatea Voastră Rego Apostolic!
Preagrațioase Stăpâne!**

Majestatea Voastră în 4 Ianuarie a. c. a disolvat Dieta convocată în 26 Octombrie 1901 și a provocat națiunea să-și manifeste voința.

Națiunea, deși o mare parte a nutrit grele îngrijorări cu privire la legalitatea disolvării, totuși a răspuns invitațiunii Majestății Voastre. Voința națională s'a manifestat în așa direcțiune, că acel guvern al Majestății Voastre, care a propus disolvarea, nici așteptând deschiderea noii Diete, a abzis, pentru-a știut, că încrederea noii Diete n'o poate câștiga.

De atunci au trecut mai multe luni și țeara încă tot n'are guvern care să poseadă încrederea parlamentului. Activitatea Dietei e stăngenită. În lipsa bugetului votat parlamentar, cheltuielile și venitele de stat n'au nici o bază legală.

Nu e nevoie a desfășura pe larg în fața Majestății Voastre efectul păgubitor ba chiar primejdios a unei astfel de situații. Simplamente indicăm pe deoparte asupra respectului de legi scăzut, asupra acelei slăbiri a stricteții principiilor constituționale, pe care necondiționat o naște obiceiuirea guvernării fără atribuțiile legalității, pe de altă parte asupra acelor grave pagube, cari amenință națiunea pe teren economic, dacă tocmai acum, când întreaga Europă își aranjează politica economică pe vreme mai îndelungată, nu putem lua cu efect poziție, corespunzătoare intereselor noastre proprii.

Indicăm și asupra situației nefaste, în care ajunge puterea armată a ambelor state a Majestății Voastre, dacă Ungaria nu se poate îngrijii în vreme potrivită de întregirea armatei.

Dar peste toate aceste, conceptele constituționale ne determină, cu cea mai adâncă supunere și deplină încredere să ne adresăm Majestății Voastre și să cerem denumirea cât mai grabnică a unui guvern, care poate conta la sprijinul Dietei, exprimătoare a voinții naționale.

Înțelepciunea Majestății Voastre în exercitarea acestui drept suveran constituțional, află puncte de razăm sigure în rezultatul alegerilor.

Națiunea, a osândit hotărât violența săvârșită împotriva ordinii dezbaterilor Dietei; aceia, cari

au consiliat aceasta, au făptuit-o, ori au fost în ori-ce chip părtași, ori au aprobat-o, nu pot avea încrederea Dietei actuale.

Deși aceia, cari au luptat împreună împotriva violenței parlamentare și astfel au câștigat majoritate, reprezintă vederi politice diferite, totuși se știu înțelege într'olaltă asupra atator chestiuni importante și urgente, încât sunt capabili de o activitate folositoare și armonică.

Toți voesc reforma parlamentară și în cadrele acesteia, lărgirea dreptului electoral, prin împărțirea cercurilor electorale, corespunzător intereselor națiunii, toți doresc exercitarea nepărtinitoare a guvernării, situația de drept a funcționarilor și peste tot întărirea ordinii de drept și a garanțelor libertăților publice; toți doresc reforme de dare, economice și socialpolitice în interesul păturilor largi ale poporului.

Partidele cari au obținut majoritatea convin și în tendența, ca neatrănarea economică, cu teritorul vamal separat și sistemul de credit independent, pe lângă pregătire prealabilă cuvenită, de fapt să le pună în viață.

Partidele acestea sunt și în aceea solidare, ca caracterul național al armatei maghiare — care formează partea întregitoare a întregii armate — să se scoată în relief în limbă și insignii.

În dorința aceasta convin și aceia, cari în privința scopului final, mărturisesc punctul de vedere cel mai avansat, al armatei maghiare independente, pentru-că văd precedentele inomisibile a realizării programului lor în acest aranjament și în chipul acesta fără cea mai mică abandonare ori suspendare a principiilor lor îl pot sprijini, ba sunt chiar datori să-l sprijinească. Ear' cei-ce n'au urgentat aranjamentul acesta, au ajuns la convingerea, *că fără aceste reforme actuala criză acută, nu se poate deslega în chip corespunzător constituționalismului, Dieta nu poate conta la o activitate neconturbată și nevoile indispensabile ale armatei nu se pot satisface.*

Luând toate aceste în considerare se poate înființa un astfel de plan de lucrare, pe baza căruia guvernul poate cu siguranță conta la concursul Dietei și a cărui realizare ar revărsa binefacere peste națiunea maghiară, întru nimic n'ar slăbi pozițiunea de putere a Majestății Voastre, ea domnitorul și a altor țeri afară de Ungaria, ba din contră ar întări-o în multe privințe, pentru c'ar face mai tare și mai îndestulit, reazimul cel mai sigur al acestei poziții de mare putere: credincioasa Ungarie a Majestății Voastre

Situația parlamentară nu împedecă deslegarea grabnică a crizei și numirea noului minister responsabil. Dacă în contra acesteia, totuși s'ar amâna mai departe, atunci — deși respectăm motivele cari întârzie hotărârea Majestății Voastre — totuși ne e frică că s'ar sgudui încrederea națiunii în realitatea vieții sale constituționale,

pentru-că s'ar crea o astfel de aparență, că când voința națională, a cărei manifestare a lăsat o Majestatea Voastră, dară nu se manifestă în direcția dorită și așteptată, n'ar putea conta la a fi luată în considerare.

Pe baza acestora cu îngrijorare patriotică dar' deodată cu încredere de supuși, repetăm și găm pe Majestatea Voastră:

Bin voiți prin exercitarea drepturilor suverane constituționale, a pune capăt actualiei situații contrariate, necorespunzătoare cerințelor constituționale și a denumi un astfel de guvern responsabil, care are încrederea Dietei și a cărui program de muncă îi asigură concursul Dietei.

Cari de altfel suntem cu adâncă supunere *Deputații întruniți în Dieta Ungariei, Croației și Slavoniei.*

Procesele de presă ale «*Dragei*» se vor desbata Luni în 17 c. înainte Curții cu jurați din Timișoara.

*

Non brigadier în Arad. Voința Leiman, comandantul brigadelor de infanterie a fost transferat la primul corp de armată din Cracovia. Succesorul e brigadierul staționat până acum în Buda-Pesth Robert Domansky de Doman. El s'a născut în Otocac, Croația. Anul de ofițer de stat major și i-a făcut la aceeași brigadă al cărui comandant a fost numit acum.

Criza dualismului.

De
RUDOLF SPRINGER.

Cap I.

Factorii istorici ai dualismului.

Când cercetăm dezvoltarea dualistică a Austriei, nu purcedem din programul vr' unui partid de la dorințele vr' unei națiuni ori clase, ci am în vedere referințele și factorii reali ai puterii cari își află expresia reală în dualism și adăugăm exclusiv numai referințe prezente concludente azi. Înainte de a prezenta însă factorii reali ai dualismului, trebuie să coregem o serie de prejudeici despre dezvoltarea istorică, cari stau în cale în calea unei analize raționale.

Jubileul de o mie de ani al statului ungar care l'a sărbătorit burghezia maghiară în 1896, a lăsat mase fără ecou în Austria. Presa, populația, că școala cunoaște așa de puțin istoria austriacă maghiară însă și-au construit ex post o legendă de stat și constituție așa, cum lor le cade bine în vremea să ne cugetăm la realitate și să reducem

CURIER LITERAR.

IV.

Broșură de propagandă. — O monografie.

(L) La popoarele culte broșurile de propagandă joacă un rol însemnat. Nu e o idee, nu vre-un plan mai fericit privitor la viața poporului, care să nu fie desbătută, de autori valoroși, în așa zisele broșuri de propagandă. Ear' câte o broșură de acestea adesea e citită mai mult decât ori-ce carte, pe d'oparte pentru-că întotdeauna broșurile de propagandă tratează chestii actuale, ear' pe de altă parte pentru-că de regulă sunt scrise în stil și formă care să captiveze.

La noi Românii și broșurile acestea sunt rare, pentru-că — peste tot — viața noastră publică se scurge într'o alvie îngustă, rar se manifestă în chip mai sgomotos.

Alegerile dela 26 Ianuarie au fost în viața poporului nostru începutul unei epoci noi. Ele s'au petrecut în mijlocul unui deosebit interes obștesc. Și dacă n'a fost vreme să se scrie broșuri de propagandă înainte de alegeri, avem mângâierea să înregistrăm o astfel de broșură după alegeri.

Sub titlul „*Cum am luptat?*” a apărut adică la Budapesta, în Tipografia „Poporul Român”, o broșură de 63 pagini. În prefața dl D. Birău arată că ceea-ce l'a îndemnat să scoată broșura, a fost „rîvna de a contribui cât mai mult la luminarea și deșteptarea țărânului român”.

Desigur că și-a și ajuns ținta.

În broșură face istoricul constituirii partidului național la 1881, da enunțatiunile făcute în conferința dela 10 Ianuarie 1905, apoi numele candidaților români și cercurile electorale unde s'a pornit luptă, numele, portretul și biografia celor aleși și relațiunile despre isbânzile înălțătoare în fiecare cerc, după-cum consacră pagini cald scrise și alegerii dela Sas-Sebeș și Cehul-Silvaniei.

Aceasta-i partea însuflețitoare a broșurii. În partea a doua, *instrucțivă*, ni-se da spicuirii din legea electorală: cine și pe ce temeiuri poate avea drept electoral, cum se întocmesc listele electorale, cum se fac reclamarile, ce cuprinde legea Curială (1899), cum trebuie să se petreacă alegerile, opreliști, pedepse etc. și în fine voturile întrunite de candidații naționali ai Românilor...

Conjur pe fiecare cărturar român să răspândească în popor această broșură inteligent compusă și clar scrisă.

*

„*Monografia comunei Măderat*” e titlul valoroasei lucrări (de 130 pag.) scrise de dl Petru Vancu, unul dintre cei mai inteligenți și mai muncitori învățători români.

Chestia monografiilor comunelor noastre a preocupat înainte cu 5—6 ani, cercurile Asociației Naționale din Arad. Părintele Mangra făcuse atunci propunere și indicase chipul cum trebuie lucrate aceste monografii. Se deschisese și un fel de concurs. Au și sosit la birou lucrările. Cea mai bună a dlui P. Vancu.

Simțim bucurie, văzând că dl Vancu a făcut ceea-ce poate trebuia să îndeplinească

Asociația: a tipărit lucrarea sa. Bucuria noastră ar fi și mai mare, dacă am auzi că cercurile noastre culte sprijinesc lățirea acestei cărți. Aceasta nu numai ca să se ia pretutindeni și de lucrarea unui zelos învățător, de istoric comunei române cu vinul fainos de bună mai ales ca avînd-o în mână fiecare învățător preot, să aibă *modelul* privitor la *lucrarea așezată și dator să facă*. N'ar trebui să rămână o singură comună românească fără astfel de monografie. Din suma relațiilor cuprinse într'insă s'ar putea compune cea mai exactă istorie a vieții noastre naționale. S'ar putea face înseși tabloul situației d'acum. Este un mare interes național să se facă acest lucru îndeosebi în ce privește satele noastre primejdite: cele amestecate cu străini și chiar cele în care elementul românesc ori că și-a pierdut cu desăvîrșire conștiința naționalității sale, ori că l'a mereu îndărât.

Aibă iubiții noștri învățători toți nobili ambiție de a contribui cu o asemenea monografie la descălcirea marelui problem al culturii și vieții noastre naționale.

H A Z

Cel mai fericit om. Un om fugise odăvră de frica soacrei sale, dela nevastă-sa. Pe drum s'întâlni cu Păcală și între altele l'a numit „cel mai fericit om”.

Păcală îi răspunse: „Frate dragă! să mi-ierți dar „cel mai fericit om a fost Adam — căci el nu a avut soacră!”

la esența reală poveștile lor eroice și istoriile de martiraj, ca să putem avea o icoană clară despre marile epoce de dezvoltare ale imperiului.

1. Integritatea teritorială a Ungariei.

Aici în Austria domnește părerea, că o curte înțeleaptă a căsătorit între olaltă complexe mari ce țări și acestor fatale căsătorii au să mulțamească Nemții dubioasa plăcere de a trebui să trăiască la olaltă cu multe așa „interesante națiuni”. Că legătura țarilor dela Dunăre și Carpați, e în fond o chestie privată a casei de Habsburg și îmbucătățirea acelor pentru cei mulți e tot așa de ușoară și indiferentă ca un divorț în o casă privată.

Nu e o manieră mai fără sens decât a judeca fenomenele de stat ca o urmare a intereselor curții asupra evenimentelor istorice. În epoca absolutistă Monarchul e singurul organ relevant al statului, dar de aceea el nu încetează a fi numai un organ, adecă tub de vorbit și instrument al intereselor însemnate ale masselor, cari de fapt joacă rol istoric. Încă înainte de pericolul țure și cu mult înainte de Habsburgi tind țările dunărene și carpatice către o uniune, cea-ce se încearcă și realizează în parte, mai întâi, în secolul 12. de casa de Anjou, apoi de Luxemburgi, mai târziu de Jagelloni. Încercarea aceasta se face deci mai întâi din partea Ungariei, apoi de Boemia, după aceea de Polonia și în fine iarăși de Ungaria: puternicul rege ungar, de naționalitate român, Mateiaș Corvin, e la moartea sa (1490) și stăpân al Moraviei, Silesiei, Lausitului și fu bună bucată de vreme și domn al Vienei. După el urmează regeii boemi Vladislav și Ludovic, după-ace interimat și un Habsburg avusese coroana Ungară. Aceste două veacuri, ce preced invazia turcească arată clar, că și atunci — pe lângă o cu totul altă structură economică și socială a țarilor — toate părțile monarchiei de azi tindeau spre un întreg, că numai întrebarea, ce parte să aibă hegemonia, precum și neînsemnatul portei și lipsa de mijloace de putere a acelor vremuri, făceau imposibilă o legătură trainică. Pericolul turcesc termină numai, ce două secole pregătiseră, el decide întrebarea în favorul acelei părți, care poate oferi cel mai mult material de apărare, în favorul dinastiei, care putea să ofere contra Turcilor isvoarele de ajutor ale imperiului german, în folosul casei habsburgice. Infrățirea prin moștenire a dinastiilor era atunci o rea formă de drept pentru legăturile statelor întocmai ca azi o asociație vamală, ea e numai un titlu de drept, care în și pentru sine nimic nu poate și nimic nu deslușește.

Habsburgii nu au moștenit Ungaria. — Ungaria era și a rămas și după aceea un stat elector, întocmai ca și cel german și titlu de moștenire nu însemna mult. În 1526 cade Ungaria, însă în 1540, 14 ani după aceea, ocupă Sultanaul, Pesta și Comarom cu întreaga parte a Ungariei locuită de Maghiari (afară de Săcui); tocmai Ungaria maghiară e provincie turcească. Transilvania Sașilor, Românilor și Săcuilor devine un principat independent de Ungaria sub regele Sigismund Zápolya, Habsburgilor le rămâne pe dreptul ocupațiunii militare, limita slovacă-germană din Vestul și Nord-vestul Ungariei. Asta e de peste tot voesc să dea valoare legendei măștiișurilor — bunul moștenit al Habsburgilor: de ar fi fost vr'odată identică Ungaria cu magyar orszag, atunci nu ar mai fi magyar orszag.

Așa rămase în trăsături generale dela 1540 până la 1686, adecă 146 ani un răstimp, de azi scoțind îndărăpt, până cam în 1760. Nu ar fi ridicol a afirma azi într'un cas, că Austria ar recuceri Silesia prusiacă, că casa domnitoare din Austria a moștenit Silesia? În adevăr nu mai era Ungarie, ci în decurs, de cinci generații împărăția lui Mateiaș Corvin fu sfâșiată și îmbucătățită, în decurs de cinci generații, fu rassa maghiară a acestei țări foarte dejosită și cu totul neputincioasă a se reabilita, a se scăpa de turci, a elibera pe celelalte naționalități de dominația străină, ori a sprijini pe eliberator numai prin revolte în țară. De atunci începând nu e restaurarea imperiului și statului și ceea-ce e restaurat nu e opera ei, ea însăși fiind creată de restauratorului. Aceasta e Ungaria, care e în *Austria istorică*. Și de aceea cu drept, nu se socotit Habsburgii nici când drept simplii moștenitori ai Arpazilor.

În anul 1686 cucerește prințul Eugen, Buda și ceea-ce dieta din Pojon în anul următor (1687) recunoaște dreptul de moștenire al Habsburgilor la coroana Ungariei — e frapantă legătura.

Și după-ace prin lupta dela Zenta trupele împărătești germane și boeme au eliberat Ungaria până la banatul temišan și prin pacea de Carloviți (1699) era stabilită noua graniță, se putea oare cum-va rasa maghiară lăuda, că ei au recucerit pentru rege țara-i bășinașă, că ei i-au pus pe cap coroana, ce au răpit-o dela Sultan? Juristii unguri au o predilectă pretensie pentru *partes adnexae*, Croația, Slavonia, Dalmația, Bosnia etc. și voesc să le pună în vigoare față de aceste țări. Fost-au *Maghiarii* pe cîmpul de luptă pentru ca să câștige aceste țări și să depue iarăși la picioarele împăratului coroanele lor? Recucerit-au ei Transilvania? De fel. Împăratul a garantat în 1691 libertatea constituțională a acestei țări și el a decis reîncorporarea Transilvaniei la Ungaria, iar pe fiul lui Apafy cu banii săi l a despăgubit pentru tron.

Deputatul Bielohlawek și prințul Liechtenstein despre relațiile cu Ungaria.

«*Neue Freie*» *Presse* publică următoarele: În o adunare a muncitorilor socialiști creștini din Brigittenau, au vorbit deputatul Bielohlawek și prințul Liechtenstein despre relațiile cu Ungaria. *Bielohlawek* s'a plâns, că guvernul se sperie de ori-ce părere a Ungurilor și a zis: «Generalii magazinelor de pături vreau să aibă cu ori-ce preț liniște. Le cauzează oare lor, conducătorilor manevrele anuale atâta grije? De ce deci și o grije pentru Ungaria? Se află de foarte natural faptul, că împăratul nostru a tratat cu fiul fabricantului de bancnote Kossuth, care cândva detronase dinastia Spre marea noastră bucurie vedem, că împăratul rămâne de astă-dată neînduplecat. Populația austriacă îi va fi pentru asta totdeauna mulțămitoare. Ca un om se aduna Cislaiania în jurul coroanei, pentru a respinge pretențiile Judeo-maghiarilor. Numai două lucruri au mai rămas: ori voesc Ungurii să închee un contract odată pentru tot-deauna susținându-se unitatea armatei, ori imediata completă separație».

Prințul *Liechtenstein* a spus, că nu-l compatibil, că Austria să plătiască, iar Ungaria să comandeze. Ei nu se vor mai lăsa de loc să fie jefuiți; nici nu vreau să se pregătească pe contul lor uniunea personală. Nici aceea n'o permit, ca coroană să închee compromis cu partida kossuthistă; nici pe terenul economic, nici pe cel militar nu trebuie să se facă concesii Ungariei.

Răsboiul ruso-japonez.

În ajunul luptei navale e interesant să știm *perderile pe mare* ale beligeranților.

Dacă ne uităm nițel îndărăpt și luăm la cântar *perderile* celor doi dușmani pe mare, știm următoarele:

Perderile Japonezilor au fost: 7 corăbii de război: «Hacuze» (15.240 tone) și «Iaskimo» (12.517 tone); 4 încrucișătoare; «Ioshimo», «Hat-Yent» și «Takasago»; «Miac» vapor purtător de vești; «Caimon», epărător de țarm; patru torpiloare și 1 cuirasat. *Acestea corăbii au perit de mine înaintea Port-Arthurului* cu 1400 de oameni. Au mai căzut 547 ofițeri și matrozi în diferitele lupte. — Au luat dela Ruși torpilorul «Recitelni», apoi «Iecaterinoslav», «Cazan» și «Anpara». Au aflat la ocuparea Port-Arthurului 10 vase comerciale și 36 vase mai mici, pe cari toate le pot folosi.

Rușii au pierdut: «Retvizan», «Pobjeda», «Perezvjet», «Petropavlovsk», «Poltava», «Sebastopol», «Bajan», «Ienisei» și «Amur», «Palada», «Bojarin», «Ozigit», «Zabljaka», «Rozbog», «Gremjasciji», «Giljek», «Bobr»,

și «Olvastnij», 13 torpiloare și 3 cuirasate, apoi «Sivuc», «Varjag», «Corejec» și «Sungari». S'au refugiat prin porturi streine după lupta din 10 August: «Cezarevici», «Diana», «Askold», apoi «Mandjur», un vas de transport și 10 torpiloare. Kamimura în 12 și 14 August a cufundat pe «Rurik» și «Novik», așa că din puternica flotă rusă de odinioară mai e azi în Vladivostoc «Gromoboi», «Rosija» și «Bogatir».

Pricinile înfringerii Rușilor pe mare.

Dacă știm, că la început flota rusă era cel puțin egală cu a Japonezilor și că vasele japoneze luptau departe de țarmul bineprimitor al patriei lor, dacă ne uităm apoi la *perderile* și purtarea amândurora ajungem la idea, că purtarea flotei ruse nu a fost la locul său. *Defensiva* în luptele pe mare n'are nici o îndreptățire. Pe întinsul largului mării chiar de nu ajungi la biruință, poți face însă mari *perderi* dușmanului, pe când de aștepti în vr'un port chiar la scutul unei ori cât de puternice celăți întărite, urmarea e peirea. Așa a făcut *Nelson* la *Abukir* că fără șovăire a mers asupra puternicei flote a lui *Brioux*, ce la adăpostul postului se credea în cea mai deplină siguranță. În chipul acesta a lucrat și *Tegethof* la *Lissa*.

Luților și neașteptatelor biruințe ale lui *Togo* au să mulțămiască Japonezii, că azi sunt așa de sus. Dela început au priceput Japonezii, că pentru ei lucru de căpetenie e stăpânirea mării, căci de aceea *Hieroshimi*, Napoleonul japonez, înainte cu un pătrar de veac din o armată de o jumătate de milion a ajuns cu sdrențe acasă.

Lupta nu s'a dat încă. Specialiștii militari sustin, că dacă *Rosdesvensky* continuă a înainte cu iuteala de până acum, *Duminea* asta va avea loc lupta.

Vești de pace.

— 14 Aprilie n.

Tokio. Censura reține toate telegramele, ce vorbesc despre pace. Din asta se conchide, că s'au început deja *pertractări secrete*.

Basa de operație a amiralului Togo.

Berlin. *Lokalanzeiger* e informat, că *basa de operație a flotei japoneze* poate fi numai *insula Formosa*. Acolo va aștepta Togo pe dușmanul, ce vine dinspre sud. Căci altă cale spre Vladivostok *Rosdesvenski* nu poate să-și aleagă.

DIN ROMANIA.

Dela Academia Română.

Martii după ameazi, Academia Română a ținut o ședință publică, în care dl A. Naum, cunoscutul poet, a citit câte-va sonete inedite, toate strălucind prin bogăția stilului; apoi dl I. Tanoviceanu și-a dezvoltat comunicarea sa relativă la „câte-va date din viețile a două cronicari moldoveni”.

Primul cronicar, despre care a pomenit d-sa este Urechia, cu privire la care reia vechea discuțiune făcută odinioară de d-nii Hasdeu, Denuşianu, Nădejde ș. a. pe seama lui Nistor Ureche (tatăl) și Grigore Ureche (fiul), întru stabilirea paternității unuia din doi asupra cunoscutei cronici „a lui Urechia”.

Din cuvintele „se zice că ar fi trăind și astăzi” scrise în cronică relativ la un monument, o biserică Galata, despre care n'ar fi vorbit astfel Nistor, de oare-ce el însuși a fost cititor, și e bine cunoscută durata monumentelor — d-sa conchide, că nu ar fi scris așa după 25 ani însuși Nistor, ci nuanța aceea nu poate veni decât dela Grigore Ureche, aducând în sprijinul acestei afirmări o mulțime de argumente din domeniul genealogiei, specialitatea favorită a d-lui Tanoviceanu.

Vorbește apoi despre Ion Neculcea, duiosul povestitor al isprăvilor strămoșești. Dl Tanoviceanu se servește de biografia scrisă de însuși Neculcea în „Predoslavlia” croniceii lui, cum și de

câteva date noi descoperite în niște documente, ce se află în posesia d-rei Adela Neculcea, o descendentă a cronicarului moldovean. Intemeiat pe aceste materiale, după ce face o înșirare a întregii familii a lui Neculcea, din care reiese și faptul, că o soră a lui este o străbunică a poezilor Văcărești, stabilește ca data sigură a morții cronicarului, începutul anului 1745, iar nu 1744, în baza unei notițe biografice scrisă de Neculcea și aflătoare la Spiridonia din Iași.

Camera.

Ședința dela 29 Martie 1905.

Ședința se deschide la orele 2 și 20 sub presidența d-lui Gr. Triandafil.

Pe banca ministerială d-nii G. Gr. Cantacuzino, M. Vlădescu și Take Ionescu.

Dl Mandrea, raportor, dă cetire proiectului de lege pentru revirimente de credite suplimentare și extraordinare în sumă de 1.675.997 lei, în comptul bugetului pe 1904—1905.

Proiectul se votează fără discuție.

Dl G. Gr. Cantacuzino roagă Camera ca, în vedere, că timpul până la punerea în aplicare a bugetului este scurt, să se țină în fiecare zi ședințe dela 2 p. m. până la 6, și dela 9 seara până la 12.

Camera încuviințează.

Discuția Budgetului. Dl Constantinu dă cetire raportului general asupra bugetului.

Ședința continuă.

Senatul.

Ședința dela 29 Martie 1905.

Ședința se deschide la orele 2.30, sub presidența d-lui C. Boerescu.

Dl general Lahovari, ministru de externe, depune proiectul de lege relativ la convențiunea internațională din Haga în scop de a scuti în timp de războiu de taxele și drepturile, ce se percep în porturi, afară de taxele de pilotaj, bastimentele-spitale, cari plutesc sub pavilionul Crucii Roșii.

Se admite urgența.

Dl Ion Lahovari, ministru de domeniul depune proiectul de lege relativ la deschiderea unui credit de 700.000 lei necesar la întâmpinarea cheltuielilor de împroprietărire a veteranilor din Dobrogea.

Se admite urgența.

Se votează proiectul de lege pentru reînființarea a câte un procuror de secție la curțile cu apel din Iași, Craiova și Galați.

Dl T. Speranță, raportor, dă cetire proiectului de lege pentru înființarea unei taxe de consumație asupra vinului și pentru urcarea taxei de patentă a arendașilor.

Dl Anton Carp spune, că abia acum s'a împărțit în Senat acest proiect și să roagă să se amâne discuția, mai ales că dl ministru de finanțe nu este prezent.

Dl Al. Bădărău, ministru de justiție, convine să se amâne.

Se hotărăște ziua de Joi, pentru discuția generală a acestui proiect.

Se votează recunoașterea d-lor Cozma Rusu, Ilie G. Comănescu.

Se pune la vot împământenirea d-lui Iosef Leff din Vaslui și se respinge cu 44 bile negre, având 13 bile albe.

Senatul trece în secțiunile la orele 3.10.

Cui prodest?...

„Telegraful Român“ Nr. 33 din l. c. publică sentința adusă illo tempore de către judecătoria de presă din Cluj în cauza Preda contra Măneștii. Causa 'și are rădăcina sa în destituirea acestuia din postul său de protopresbiter și corespondentul nostru din Cluj ne scrisese atunci, că la pertractare s'au făcut constatări dureroase și compromițătoare pentru consistoriul din Sibiu și indirect pentru biserică.

Acum se vede din sentință, că tribunalul a enunțat și motivat ca fapt perfect constat, cum că destituirea numitului protopop din postul său s'a făcut în mod cu totul ilegal și — lucru ciudat — foaia consistoriului din Sibiu este în

chipul acesta silită să-și publice propria desavuare.

Cui prodest, întrebăm noi? Și mai ceva: Cum se face, că nu se repară o fărădelege manifestă? Fărădelegile mai curând, ori mai târziu, dar înomnis se răsbună! Au nu vedem, cât de amarnic se resbună ele chiar asupra guvernelor puternice și organismelor autocratice, crezute până ieri ca invincibile?

Noi am zis și zicem: Biserica noastră se va putea întări, însă numai pe baza legalității, ea nu este nicidecum atât de puternică, ca se poate trece preste asemenea abuzuri la ordinea zilei. Ce fac cei chemați?!

Avizăm pe on. abonenți, că cei-ce n'au renoit încă abonamentul vor mai primi numai un număr și apoi li-se va sista foaia.

Deodată amintim că ulterior nu mai putem servi cu numerii, pentru că foaia apare numai în atâtea exemplare, câți abonenți are.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 15 Aprilie 1905.

— Știri personale. Dr. Iuliu Mera, eminentul medic dela băile din Karlsbad, a plecat din Șiria, locul său natal și eri a sosit la Karlsbad.

— Deputații români naționaliști s'au reîntors dela Budapesta; probabil că azi Dieta își va lua vacanța până la 3 Maiu.

— Mandatele protestate. In afacerea mandatelor române protestate s'a purces după cum urmează: desbaterea asupra protestului înaintat împotriva mandatului d-lui Dr. T. Mihali s'a amânat pe 10 Maiu, ear mandatul d-lui Dr. A. Vlad a fost verificat.

— Agitațiunile ovrești împotriva Românilor. Se fac cu sistem de o vreme încoaci agitațiunile ordinare împotriva Românilor din comitatul Aradului. Organele, reprezentând interesele ovreilor de pe sate «Arad és Vidéke» și «Aradi Közlöny» se fac zi de zi ecoul celor mai mincinoase știri, calomni și imbecilități, alarmând lumea, că Români se rescoală, că jăfuesc și aprind dela alegeri încoaci și e în primejdie siguranța personală și materială a Ungurilor și Ovreilor pripășiți pe sate. Minciuni infame. Scopul e să terorizeze, să infrice, să trimită pe capul satelor soldași și să-i înmoaie pe Români. Tot ce e adevărat e, că pe ici colea Români au început, ceea-ce trebuiau de mult să înceapă și să și termine, să încunjure bolta jidanului din sat, să nu-i mai calce pragul birtului și aceasta mai ales la sfatul unor preoți vrednici, de cari avem destul în comitat. Se'nțelege însă, că faptul aceasta, pentru «Arad és Vidéke» ori «Aradi Közlöny» este cel puțin tradare de patrie, căci patria și Ițic ori Löwenstein sunt pentru dișii — lucruri sinonime. Așa în numărul de ieri se tânguește foarte amarnic un jupân dela sate în «A. și V.» că Români fac conspirație încontra lui. Conspirația, de care se plânge, printre șire se vede ce e: nu-i mai calcă Români prin prăvălie.

De-ar da bunul Dumnezeu, să facă tot de aceste conspirații Români față de Ovreii, cari nu-i destul, că se îmbogățesc pe pielea Românilor, dar se fac și cei mai mari dușmani ai Românilor.

— O invenție nouă românească. Inginerul N. Fortunescu din Brăila a inventat un motor, care poate funcționa indiferent cu apă ori cu aer sub presiune, cu aburi, gaz de luminat sau cu benzină. Brevetul de inventator a fost cumpărat de o societate din Berlin, care s'a constituit cu un capital de 800.000 mărci, sub numirea „Fortunescu-Motoren-Gesellschaft“ spre a exploata această invenție, căreia specialiștii îi proceesc cel mai frumos viitor.

— Ministru-președinte austriac Gautsch în agonie. Se scrie din Viena, că starea lui Gautsch e foarte îngrijorătoare. Medicii au constatat, că boala e în stadiu critic, e probabil, că orbeste; nu-i eschis, ca boala să-l aducă moartea.

— Luiza Coburg în teatru. Se telegrafează din Paris: Printesa Luiza Coburg a iur parte la reprezentația de eri dela Theatre nouveau, unde s'a predat *Odette* de Sardou. Rolul principal îl avea celebra Eleonora Duse. Într-o loje erau printesa foarte voalată și *Mattasich-Keglevich*. Printesa a ascultat cu foarte mare interes reprezentația, iar când în actul al treilea se predete duioasa revedere între *Odette* și fiică-să, printesa a început să plângă cu hohot. Cu automobilul s'au depărtat imediat de teatru ea și *Mattasich*.

— Șovinism în biserică. La vremea sa scrisesem și noi, că în comuna Barcs țărani nemți au de gând să-și părăsească legea străveche, fiindcă în biserică li-se predică unguerețe. Se vede, că autoritățile competente au luat lucrul drept o amenințare. Dar țărani au fost rezoluți. Optzeci din ei au trecut deja la religia lutherană și o mare mulțime din ceilalți au de gând să le urmeze.

— Imitatorul lui Tolstoi. Se scrie din Berlin: Un tinăr student, baronul Hans Wollzogen a dispărut fără urmă. E posibil, că trăește ascuns prin vru'un sat, fiind că entuziasmat de ideile lui Tolstoi iubește foarte poporul. Cel puțin din scrierile și posibile aflate la el se poate deduce aceasta.

— Cutremurul de pământ din India. Groaznic a fost ultimul cutremur de pământ: orașul *Mandi* a fost făcut ruine. Edificiul guvernului, bisericile și alte edificii sunt acum ruine. Cămadă de ruine e acum și orașul *Sultanpore*. Au perit cam o mie de oameni.

— Comandant rus împușcat. Se depeșează din *Varșovia*: Să adusesse miliție înaintea fabricii, ca să o apere contra atacului muncitorilor greviști. Un militar a împușcat pe comandantul trupelor.

— Necrolog. Primim următoarele: Cu inimă înfrântă de durere aducem la cunoștință, că nătatul și mult iubitul nostru coleg *Aurel Popovici* după uu lung și greu morb și-a dat sufletul mâinile Creatorului, Marți 11 l. c. la orele 2 p. m. în Timișoara. Ultima despărțire, ultimul adela dela colegi a avut loc în 13 Decembrie 1904, când concediat fiind a plecat acasă, pentru a reabilita.

Inmormântarea i-a fost Joui, 15 la 3 ore p. m. Serviciul divin l-a săvârșit rev. Domn Traian Puticiu, actualul protopresbiter al Timișorii. Cu tărierile funebrele le-a executat corul învățătorilor local Nicolae Nicorescu. A fost reprezentat cursul prin colegii; Efreim Brindea, George Popovici și Ilie Spân, asistând la înmormântare și un număr public. Moartea acestui coleg este cu atât mai regretabilă, că el este treilea, care a căzut sub seceră nemiloasei morde pe băncile cursului nostru. Din parte-ne trimtem condolențele noastre nemângăiaților lor riniți, iar lui li zicem cu toții: „fie țărina ușurată“.

Cursul al II-lea ped. din Arad.

— Ucigașul marelui duce Sergius. Se telegrafează că pertractarea finală contra ucigașului marelui duce va fi în 19 Aprilie, în Moscova. Judecătoria au isbutit să constate ideea tatea ucigașului. Il chiamă *Coljaevmek*; acosease-seapte ani a fost universitar în Petersburg în 1899 a fost eschis dela universitate, și a demonstrat. Mai mulți universitari din Petersburg sunt chemați la pertractare ca martori.

DOMNII

se pot îmbrăca favorabil numai așa dacă își procură hainele necesare *exclusiv dela magazinul de stofe pentru domni*, unde se poate economiza 35%.

1. — Magazinul nostru de fabricații engleze din patrie și de Brunn.

MAGAZINUL ESCLUSIV de POSTAV de FABRICĂ A LUI

LEICHNER și FLEISCHER.

ARAD, piața Libertății 17. Cinci biserici. (PÉCS) Király u.

SPECIALITATE de STOFE ENGLEZ COLORATE PENTRU VESTIMENTE

— Din Tievaniu-mare ni-se scrie: Mercuri, Vineri în 5, 6 și 7 April n. s'au ținut în țara noastră Tievaniu-mare misiuni religioase, care au fost conduse de mai mulți profeți și preoți fruntași din dieceza Lugojului, precum și de părintele Roșian, care era sufletul acestor misiuni religioase.

În zilele noastre, când poporul nostru este sub atâtor curente primejdioase sfintei biserici indiferentismul față de așezăminte-le noastre religioase propagat de pseudo-apostolii culturii moderne a prinde rădăcini până și în straturile de jos a poporului nostru de altcum destul deștept, trebuie să privim, cu o deosebită atenție și dragoste părintească asemenea misiunii. Și într'adevar, era ceva înălțător de suflet și înălțător din luciul lacrimilor pocăință și înălțător din sătenilor noștri către sfânta biserică, căci aceasta este proba cea mai clară a sincerității; astfel de dovezi au stors din ochii ascultătorilor aceste neîntrecute cu logica atât de captivă și a părintelui Roșian.

Era o privește înălțătoare de inimă a vedea decursul acestor zile bărbați și femei îmbrăcați în haine de sărbătoare alergând către altarul sfânt.

Obiect al unui interes deosebit a fost mult timp părinte Dr. E. Lucaciu, al cărui nume și aureola sa este întipărit în inima tuturor români. S'a adunat multă lume și nu numai să vadă și mulți din curiozitate l'au așezat la toți a răspuns cu bândelele proprie inimei lui.

Astfel au servit aceste zile, cât au petrecut și bărbați iluștri în comuna noastră spre înălțarea sufletească a poporului cu prea bunul Dumnezeu și multă vreme vor rămânea neuitate memoria Tievaniilor aceste zile mărețe. Tievaniu-mare, în 9 Aprilie n. 1905. *Un mirean.* — Călăuz de tren, care a câștigat la un concurs literar. Lucru într'una fenomenal s'a petrecut în Viena. O revistă de acolo publicase concurs pentru următoarea temă: *Schiller ca poet dramaturg.* S'au împărțit la ținerea concursului trei premii între un profesor de școala civile, un scriitor și un călăuz de tren *Francisc Snoboda.* Călăuzul are, ce e drept, o viață foarte sbruciumată, dar ne gândim, căți klm. a făcut el în întreaga sa viață. Mai scrisese el înainte de asta versuri... destul de frumoase.

— 34,607 omigranți într'o lună. În Februarie 1905 au emigrat din Ungaria nu mai puțin de 34,607 indivizi. Pașapoarte cu scop de emigrare și-au scos 30,882 indivizi, iar pentru călătorie cu alte scopuri 9987, la oală 40,819, din care 30,907 bărbați și 9912 femei. (În Ianuarie s'au dat cu totul 24,386 pașapoarte). Pe baza pașapoartelor au emigrat în luna Februarie 17,894 indivizi, iar fără pașapoarte 1056, toți la America. Dintre aceștia au fost 14,918 bărbați trecuți de 12 ani, 3244 femei trecute de 15 ani și 788 sub 12 ani.

Tabloul e mult mai posomorit, dacă față de aceste cifre vom pune statistica nașterilor și deceselor. În Februarie, lună în care au scos pașapoarte 34,000, numărul nașterilor a fost de 53,222, al deceselor 53,492, astfel că sporul nașterilor e numai de 8300. Luând acum în considerare, că dintre cei care au scos pașapoarte, 18,950 au emigrat poate pentru totdeauna, rezultă, că în țară numărul locuitorilor țării s'a împuștat cu aproape 11.000. Dacă această proporție va menține în fiecare lună, atunci într'un an numărul sufletelelor e de 1000—150,000 suflete.

— Mulțămite publică. La fondul „Masa băneșilor” dela gimnaziul public român gr.-or. din Brad au intrat următoarele dăruiri mariniere: 1., dela P. O. D. Georgiu Romanul presb. 50 cor. 04 fil. 2., dela „Doina” institut de credit, Câmpeni, 100 cor. 3., dela „Albina” institut de credit Sibiu, 400 cor. 4., dela „Zlagăna” institut de credit Zlatna, 40 cor. 5., dela „Sebeșana” institut de credit, S.-Sebeș, 25 cor. 6., dela „Studentilor morboși” dela acest gimnaziu dela „Albina” institut de credit Sibiu, 200 cor. Binefăcătorilor li se exprimă mulțămite prin *Brad*, 31/III v. 1905. *Comisiunea administrativă.*

— Nouă pușcă cu repetiție. Se anunță din Londra, că acolo se fac zilnic încercări cu o nouă pușcă cu repetiție, pușcă pregătită de fabrica daneză: pușca *Rexer*. Cel mai competent specialist au luat parte. Detaliat nu s'a putut obține nici un rezultat; s'a hotărât însă, că pușca *Rexer* va fi comandată pentru armata engleză.

Ca esterior seamănă cu vechile muschete; sub formă are o formă de furcă, care înlesnește, ca

pușca să fie răzimată și deci pușcătura mai sigură. Greutatea îi e opt chilograme, așa că omul o poate duce pe umăr. Construcția puștii e așa de simplă, că un om la un țel anumit poate da pe minută trei sute de pușcături avantajile ei sunt, că infanteristul o poate duce fără greutate și pe lângă ea și 250 patroane. Călărețul își poate duce cinci sute de patroane. În armata daneză la fiecare escadron de cavalerie s'a împărțit trei *Rexer* cu câte 500 petroane, iar cu calculul al doilea se mai duc 250 petroane. Armata engleză va fi provăzută cu noua pușcă probabil tot în aceeași măsură.

— Triumful industriei din Timișoara. Din încredințarea ministerului de agricultură vestitul sculptor și aurar în ce privește construcții de altare și aurării spre satisfacția generală a construit în biserică coloniei statului din *Felső-Muzslya* un altar frumos, cameră de spovedit și 14 tablouri.

Ioh. Nep. Nagy a executat toate acestea cu adevărată pricepere a specialistului; drept aceea inginerul-controlor s'a arătat foarte mulțămîț și l'a laudat foarte.

Când și pe această cale îmi exprim ferbinteza mea mulțămîț, îmi iau voie să atrag atenția publicului asupra lucrărilor prompt și elegant executate ale dlui Ioh. Nep. Nagy. *Felső-Muzslya*, 7 Martie 1905. *Ignatie Soka*, preot și președintele comitetului de construcție al bisericii.

— Tragedia unui jude. Acum o jumătate de an a fost transferat la rugarea proprie în Toulon judele Emil Picard. Era om văduv trecut de 40 de ani, iar pe fiu-i de 12 ani l'a dat la casa părinților femeii lui să-l crească.

El însuși își ceruse transferarea, crezând, că în chipul acesta va scăpa de drăguța-sa Iulia Nancy. Planul nu i-a succedat însă. Iulia a mers după el în Toulon și zi de zi a cercat să-și recucerească drăguțul. Nu odată erau între ei scene foarte interesante.

Zilele trecute, într'una din sărî, judele s'a întors acasă dimpreună cu drăguța-sa.

Pocnituri de revolver a deșteptat pe la cinci ceasuri pe ceilalți locuitori ai casei și în crepătura ușii apăru Picard numai în cămașă de noapte, plin de sânge. Patru gloanțe îi străpunsese corpul. Curgea sângele val din el. Nu peste mult a căzut la pământ.

Intr'aceea în lăuntru Iulia Nancy era în agonie. Se împușcase în piept, iar glonțul îi trecuse prin plămâni.

Două epistole lăsate explicau totul. Intr'una era scris:

— Astăseară, de-î posibil, îl omor.

Nu știa, de i-a reușit planul; de aceea, când o duceau în spital plângând zise:

— Vindecați-mă, ca să-l pot omori.

A doua zi a murit și ea.

— Licitația dela procuratură. Semnele păcatelor, crimelor unui întreg an au ajuns Joi la licitație. Procuratura a voit să se scape de ele; drept aceea a și încasat orihila sumă de peste douăzeci și mai puțin de treizeci coroane. În două ceasuri s'a și terminat interesanta licitație.

Neînsufletele obiecte: revolvere, puști, bete, sticle cu otravă: martore ale atâtor omoruri, rînd pe rînd făcără să treacă pe dinaintea ochilor curioșilor adunați, toate păcatele, ce în timp de un an au ținut în agitație publicul nostru.

Căci fiecare obiect își repeta povestea, de altcum cunoscutul rol.

Pe preț mare s'a vîndut revolverul, ce a stins viața lui *Blaska Béla*. Aceeaș persoană a cumpărat pistolul, cu care s'au omorît *Halász Mátyás* și nevastă-sa, ca să scape de urmărirea legii.

Gligor *Hodejan* cu o bătă își omorise pe cel mai bun prieten. În fine bătă a ajuns prin aceasta renumită; drept aceea a fost cumpărată cu un filor.

Un revolver și o pușcă de vînat au reîmprospătat crima din Nadab.

Odinioară făcuse senzație un anumit *Voștinar*, care cu o pușcă își omorise pe mamă-sa. Un *handli* aradan a cumpărat pușca.

Și în fine o sticlă... firește cu otravă, cu care femeia Buzeșan își trecuse bărbatul pe țărîmul celalalt.

... Seria păcatelor unui an...

— Scriitoare închisă în casa de nebuni. Pentru foiletoane, pentru essay-uri, mici, pătimașe poliția din München a internat în casa de nebuni pe cunoscuta scriitoare *Laura Marholm*. Bărbatul său, scriitorul *Ola Hansson* a recercat oficiile com-

petente pentru așa temeritate. I-s'a răspuns, că doctorul a constatat la femeie, că e nebună primejdioasă. Întreg publicul a fost consternat.

— Adria ascunsă sub două negură. La mai multe foi s'a depeșat, că peste marea adriatică s'a lăsat negură deasă, așa că corăbiile abia au putut circula.

— Fată răpită. Se anunță din Cașovia, că mai zilele trecute niște oameni necunoscuți au furat pe o fată. Ea se plimba pe lângă podul de fer cu drăguțu-său, iuristul *Urbányi József*, când niște necunoscuți din un unghiu ascuns săriră asupra lor și pe fată o duseră cu sine, iar iuristul a luat-o la sănătoasa; romanticii amoreați vor afirma, că trebuia să se jertfească.

— Intrecere între urîșeni. Intrecerea în frumsețe era obișnuită, la modă nu de ieri ori alaltăeri, ci din vremile antice. În un timp așa îndelungat au ajuns oamenii la idea, că în fine nu s'ar putea deschide concurs pentru urîșeni. Lucrul s'a și făcut, firește în America. Un mare ziar american a publicat concurs, asigurându-se primul premiu celui ce va părea mai urîș comisiiei. Premiul l'a câștigat *John Lewis*, de fapt foarte pocit om. Față păroasă, ochi înfloritor de strălucioși, urechi mari diforme, dinți lungi, spurcați, o gură înspăimântător de mare, cu care de rîde, își arată porțile iadului... cu alte vorbe un adevărat protejat al naturii, care are de altminteri o nevastă foarte frumoasă.

La concurs au luat parte aproape numai oameni însurați: se vede că dintre neînsurați puținii vreau să obțină testimoniu de urîșenie.

Justiție.

§. Temniță pe viață. *Iuon Dalcu*, un flăcău țigan de 23 ani, în 21 Ianuarie anul trecut, a amăgit la locuința-l pe moașa din *Silasi Szalmon Papp Vilma* și acolo a omorît-o. Cadavrul l'a îngropat în cuină, dar întâi i-a scotocit buzunarul și luând cheile s'a dus la locuința victimei și a furat de acolo bani și ce-a găsit. Alaltăeri a stat înaintea Curții cu jurați din Timișoara, ca să-și dea sama pentru fărădelegă săvârșită. Curtea l'a declarat vinovat și tribunalul l'a judecat la *temniță pe viață*.

§. Instrument medical în corpul unei femei. Înainte cu trei ani, nevasta funcționarului *Lédeczy Pál*, s'a dus la Budapesta și s'a operat la clinica profesorului *Dollinger Gyula*. An femeia s'a operat din nou, și atunci i-au aflat un clește în corp, care a fost uitat acolo la operațiunea dintâi. După aceasta a doua operație femeia a murit. Bărbatul a făcut acum arătare contra profesorului, că femeia a murit în urma lipsei sale de grijă. Consiliul medical justițial, la acărui opiniune a recurs tribunalul, a zis, că între moartea femeii și clește nu se poate constata nici un nex causal. Procuratura în urmarea acesteia n'a primit acuza. *Lédeczy Pál* la aceasta a cerut singur ordonarea cercetării. Judele de instrucție a respins însă și aceasta cerere și astfel inconștientșitatea profesorului ovreiu *Dollinger*, rămâne nepedepsită.

§. Petițiunea din *Törökszentmiklós*. Partidul kossuthist, rămas în minoritate la alegerile ultime cu candidatul său *Somogyi Aladár*, a atacat cu petițiune alegerea liberalului *Borbély György*, pe cuvânt, că acesta nu-l luat în nici o listă a alegătorilor. Curia a pertractat eri petițiunea și susținând apărătorul alegerii *Dr. Tetéleni*, că deputatul ales, este luat în lista alegătorilor din Budapesta și *Gödöllő*, a amănat pertractarea, ordonând procurarea acestor liste din ministerul de interne.

ECONOMIE.

Arad, 15 Aprilie.

Adunarea generală a reuniunii meseriașilor și comercianților români din Sebeșul-săsesc „*Andreiana*”.

Sebeșul-săsesc, Aprilie 1905.

În 5 Martie a. c. reuniunea „*Andreiana*” și-a ținut adunarea generală anuală, în care și-a arătat activitatea în cursul anului 1904. Din raportul comitetului reese, că reuniunea a numărat anul trecut 22 membri ordinari, măestri și sodali, și 27 membri ajutători. Față de anul 1903 a scăzut numărul membrilor ordinari cu 12. Cauza acestui scăzământ e a se căuta în împrejurarea, că unii din aceștia au părăsit orașul Sebeș, iar alții au emigrat la America.

Numărul membrilor ajutătorii asemenea a scăzut față de anul trecut cu 15.

Proveniența acestui scăzământ nu poate fi alta, decât indiferentismul, rugină încuiată încă în multe inimi ale neamului nostru: inteligență, meseriași, popor pentru delaturarea căreia ar trebui găsit un leac vindecător, căci zău mult rău și stricăciune ne aduce.

În cursul anului 1903 membrii reuniunii s'au întrunit în fiecare săptămână Joi seara la așa numitele ședințe, în care s'au discutat diferite chestiuni pentru promovarea și înaintarea meseriei și industriei. Ședințele aceste sunt o adevărată școală instructivă pentru membrii.

S'au dat patru producțiuni publice: trei teatrale și un concert, contribuind și aceste, pe lângă frumosul succes moral, la sporirea averii reuniunii, care la finea anului 1904 face 1990 cor. 4 fl., în bani, ear 666 cor. 5 fl. utensili.

Din suma 1990 cor. 4 fl., cade pe:

a) fondul neatacabil 1164 cor. 79 fleri,

b) fondul văduvelor și orfanilor de meseriași 572 cor. 4 fl.,

c) fondul pentru expoziții: 60 cor. 52 fl.

Ear restul disponibil față de anul 1903 e un crescământ de 246 cor. 98 fl.

Biblioteca reuniunii, în valoare de 110 cor. numără 120 opuri.

În adunarea din anul acesta s'a reorganizat reuniunea pe un nou period de trei ani, alegând de Președinte: George Tatar, ofițier de bancă. Vice-președinte: Ioan Pavel, învățător. Notar: Petru Opincariu, maestru-cojocar. Bibliotecar: Petru Muntean, maestru-cojocar. Cassar: Victor Săbăduș, comerciant. Controlor: Ioan Stanca, maestru-cismar. Econom: Nicolae Stricat, maestru-păpucar.

Membru în comitet:

a) *Ordinari:*

Petru Gavrilă, maestru cismar.

Ioan Tecău, maestru butar.

Dumitru Popa, maestru cojocar.

George Radu, maestru cojocar.

b) *Suplenți:*

Oprea Herța, maestru curelar.

Simion Lupse, maestru păpucar.

Sunt speranțe, cămă această nouă organizare va forma totodată un nou period în istoria reuniunii, periodul muncii mai serioase și și mai rodnice. Numai de ar înțelege-o aceasta cei buni din Sebeș și jur, cărora serios le zace la inimă înaintarea clasei noastre de mijloc. Aceasta ar fi de dorit chiar în interesul bineprinceput al națiunii.

Ședințele lunare, introduse în locul celor săptămânale de Joi seara, și care se fac în un stil mai sărbătoreț ar merita să fie cercetate și de inteligență, cât de multă. Ședințele acestea se țin totdeauna în prima fiecărei luni în localul reuniunii.

Prima ședință de felul acesta s'a și ținut Sâmbătă seara, ziua de 1 April. Am asistat și eu la această convenire și m'am depărtat încântat. Noul președinte a vorbit mai lung despre meseria în general și rolul meseriașului român în viața noastră socială — etnică.

Tinărul și harnicul medic, de curînd așezat numai, în Sebeș: Dr. Atanasiu Moga a ținut o prelegere foarte actuală: Despre morburile înfioase și în special despre tuberculosă (oftică), arătând în detalii căile pe care se poate oricine scuti de această boală periculoasă. A fost ascultat cu multă atențiune.

A mai declamat membrul reuniunii Nicolae Stricat și mult-apreciatul nostru declamator dramatic Zacharie Bărsan, pe care reuniunea a avut fericirea a-l avea pentru seara aceasta în mijlocul său.

Ședința a fost bine cercetată. Au asistat la această ședință afară de cei amintiți mai sus și dl Senator Vasile Aldea, dl Măcelariu, proprietar în Gura-riului și mai mulți domni precum și învățătorii din loc.

Numărul meseriașilor a fost aproape complet, încât nici nu-l mai încăpea sala, altfel destul de spațioasă.

Fie, ca această primă convenire, atât de reușită, să servească ca îmbărbătare pentru viitor.

Un membru ajutător.

Comunitatea de avere — scrie „Economul“ — a luat aceea măsură salutară și vrednică de toată lauda, că la fie-care foresterie, adevărată în Caransebeș, în *Ohaba-bistă* în *Teregova*, în *Bozovici* și în *Orșova*, să se pună temelie unei școli mare de pomi. În Caransebeș grădina e

de 4 jughere și până azi s'au plantat deja 30 de miș de pomi și vin a se planta încă 40 de miș.

Revista economică franceză din București.

Le mouvement économique
(Roumanie et péninsule balkanique).

Nr. 5 dela 1 Aprilie 1905; (director Nicolae Xenopol, membru al parlamentului român), publică un foarte interesant și valoros studiu: *Băncile române din Transilvania și Ungaria* (Les banques roumaines de Transylvanie et de Hongrie) de Constantin Popp. Cam 2 coale tipar 8°. Genesă și dezvoltarea lor, organizația, operațiunile, rezultatele realizate, date statistice cu începere dela 1888 — 1903 asupra afacerilor; câștigul net, distribuția lui și a sumelor date spre scopuri culturale filantropice etc.

În fine lucrarea de consolidare începută cu conferința directorilor de bancă din 1898 și celelalte.

Acest studiu, cât știu este primul și singurul, ce s'a făcut până acum asupra mișcării noastre economice-financiare în sil compendiar istoric. Valoarea și importanța lui recompensează pe deplin munca merituosă a autorului dl Constantin Popp, funcționar la centrala institutului „Albina“, care de altcum ne este un bine cunoscut și apreciat scriitor economist.

Dupăcum suntem informați studiul va apărea în cursul lunii viitoare și în broșură separată, atât în limba franceză cât și în cea română. Ne rezervăm a reveni atunci asupra lui.

«Economia», foaie ilustrată economică apare în 1-a fiecărei luni în Caransebeș, redactată de domii Iosif Bălan și Alexandru Diaconovich. Prețul 1 cor. la an, 2 cor. la jumătate an. Numărul 2, ce l-am primit la redacție, este cu ilustrațiuni și conține mulțime de articole instructive și de folos..

«Economia» e merită să împlinească un gol simțit în săracioasa noastră literatură economică. O recomandăm cu căldură cetitorilor nostri, preoților, învățătorilor și agricultorilor.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

— Cota oficială pe ziua de 15 April. —

Incheierea la 12 ore:

Grâu pe April (100 cigr.)	17'32—17'34
Secară pe April	14'50—14'52
Ovăs pe April	13'80—13'82
Cucuruz pe Maiu	14'92—14'94
Grâu pe Octombrie	16'42—16'44
Secară pe Octombrie	13'36—13'38
Grâu pe Maiu	11'70—11'72

Incheierea la 5 ore:

Grâu pe April 1905	17'40—17'42
Secară pe „	14'52—14'54
Ovăs pe „	13'80—13'82
Cucuruz pe Maiu	14'96—14'98
Grâu pe Octombrie	16'54—16'56
Secară pe „	13'38—13'40
Grâu pe Maiu 1905	11'70—11'72
Cucuruz pe Iulie	—

Piața din Arad.

S'au vândut: (100 klg.)	
280—300 măști metriche grâu cor.	16.00—16.20
180—200 „ „ cucuruz „	15.20—15.40
Semnare nominală: secară:	14.20—14.40
„ „ orz:	14.00—14.20
„ „ ovăs:	13.60—13.80

Piața din Aradul-nou.

S'au vândut:	
600—700 măști metriche grâu cor.	16.20—16.40
700—800 „ „ cucuruz .	15.00—15.20
Semnare nominală: secară	14.00—14.20
„ „ orz:	14.20—14.40
„ „ ovăs:	13.40—13.60

MUSTANGERUL NEGRU

— ROMAN SENAȚIONAL —

De

MAYNE-REID și F. WHITTAKER.

(Urmare.)

Atunci Strother pregăti încet propria sa liitoare, fără a se grăbi, apoi scoase un „clioc“ plângător și dulce, imitând perfect cântul curcei sălbatice. La acest strigăt răsuneră numai decât trei bărbătuși din trei direcții diferite și dela distanțe neegale.

Eugen era încântat și mirat.

Voi earăși să răspundă numai decât.

— Dar' nu te grăbi! insistă Strother, mai puțin liniștit.

— Dar'...

— Cea mai mare parte din începătorii arta de a chiema păsările, ori care ar fi scapă jumătate din ele din cauza nerăbdărilor Curcanii sălbatice mai cu deosebire sunt fete șirești și neîncrăzători. Ei recunosc cu o ușurință de necrezut cea mai mică notă falsă, precum cea mai mică abatere a imitatorului novice de regulile naturale ale cântecului lor, ale mării etc... Ascultă-le în pădure, și vei observa întrebunțea totdeauna același timp pronunța cele trei silabe: „gobill, gobill, gobill“ și le despărțesc cu intervale „proape ca...“ Și-apoi o femeiușcă, ce se știe încunjurată de trei bărbătuși, nu-i chiamă nici odată prea precum nici o găină sau o turturică nu ebi cocoșul cu prea mare grăbire. Din contra femeiușca așteaptă mult rugat și tace multă vreme. Ea înțelege, că n'are să-și dea nici o osten pentru a atrage pe cei trei suspinători. Ea să gungenească sau să cocheteze; așteaptă devină mai neliniștită: sau cel puțin ea nu e răbdătoare! Crede-mă, de oare-ce imitezi strigatul femeiuștei, fii cu răbdare!

Isprăvind această mică lecție, bătrândul sar ridică mâna, cu un ris tăcut de mulțumire. Cei trei curtezani reîncepură chiermară; dintre ei se apropiaseră deja, intru cât se judeca după strigătul lor și marea distanță care se aflau.

Apoi reîncepură, mai grăbiți, intru în mai stăruitor.

— Un rău vânător cu tirliitoare s'ar să scoală acum un „clioc“, zise liniștit Strother. Ei bine, eată care ar fi urmările acestei nechibzuite. Curcanii s'ar opri și ar zice: „dată curcă!“ Ar mai răspunde poate odată, numai odată, și dacă la rândul d-tale ai ebi ei ar tui-o și a-i putea să-i cheiami până la Așteaptă. Ar fi de prisos. N'ar mai veni nimic.

— Dar' totuși, dacă nu mai spui nimic te expui să-ți vezi plecând convins, că femeia s'a dus? întrebă Eugen, pe care această liitoare îl interesa tot mai mult.

— Mai așteaptă, master, până-când te cepe a se obosi sau se vor desgusta de gata atunci le vom redeștepta pofta. Eată, ascultă.

Remaseră tăcuți cel puțin zece minute când în când un curcan mai chiema și ei se răspundeau, schimbând fără indoială pe cărți, sau rivalizând în artă ori elocvență, în de prisos pentru urechile omenești atât de fine: dar' sunetul era tot mai lămurit, decât mai rar.

Ei se apropiau cu încetul.

În fine Strother puse tirliitoarea la lucru scoase un alt „clioc“ sec și scurt, intru în moment, când cei trei concurenți tăceau. Această chemare a fost mai seurtă și în același timp mai dulce, decât cea dintâiu, ear' efectul magic.

Cele trei păsări începură un trio sgoncându-și căruia îi urmă deodată o tăcere de moarte.

— Au plecat? întrebă Eugen, care gândește.

— Nu din contră! răspunse cât puțin încet bătrânul vânător, care zimbă vesel. Pe tește-te să tragi: le vei vedea: ridică cocoșul. Ai plumbi mari?

Intr'aceea el însuși așeză pușca pe genunchi cu țeva puțin ridicată spre cer, gata a fi scut. Cât despre Eugen, el privia din toate părțile spre luminiș ținând degetul pe trăgaciul puștii sale, crezând în fiecare moment, că vede căteva tele păsări, și abia respirând.

POȘTA REDACȚIEI.

Prof. În curând se va rezolva.

Redactor responsabil: Sever Boen.
Găitor-proprietar: George Nichia.

Noroc uriaș la Török!

ANAMUZ

E neîntrecut norocul, ce se ține morțiș de banca noastră. In vreme scurtă am plătit stimaților noștri cumpărători câștiguri mai mult de **18 milioane** coroane; exclusiv în *ultimele 6 luni cele mai mari două câștiguri și adevă:*

câștigul de **602,000** coroane pentru losul Nr. 98,924, câștigul principal mai mare de **400,000** coroane pentru losul Nr. 83,451, apoi 100000, 80000, 70000, 60000, 25000, 20000, mai multe câștiguri de 15000, 10000 și afară de acestea încă multe alte mai mari câștiguri.

De aceea recomandăm, ca să luați parte la tragerile cele mai bogate din lume, cari se încep cât de curând și să comandați la noi un los norocos.

La tragerile ce se încep, tragerea 16., pe **110,000** losuri cad **55,000** câștiguri în bani, cari fac total suma uriașe de

14 milioane 459,000 coroane.

Să-și caute fiecine numele!

(care-l poate afla în alfabet)

Fiecare să-și încere norocul cu numărul, ce corespunde numelui său, ori numelui vr'ui-nui membru al familiei.

Ádám	982	Cecilia	83156	Gellért	72630	János	82957	Mand	83259	Salamon	2895
Adó	4144	Celestin	83519	Geroban	83849	Jenő	83245	Marcel	2881	Samu	7979
Adolf	13862	Dániel	2778	Gergely	83216	Jolán	2871	Margit	7280	Sándor	17763
Agnes	22511	Dénes	13426	Géza	2797	Jónás	7260	Mária	17707	Sári	22019
Agoston	24242	Desső	20933	Gisella	5649	Józsa	18230	Mártha	22014	Sarolta	24029
Aladár	28818	Dóra	24258	Gusztáv	13151	József	21452	Márta	24003	Sebestyén	24289
Albert	44360	Domokos	23006	György	21145	Judith	23095	Márton	24274	Simon	40746
Alfréd	59119	Dóra	24258	Győző	28018	Julianna	24358	Matild	40705	Szeréna	57716
Akos	72613	Dorotea	29529	Gyula	24268	Kálmán	40482	Matyás	58698	Taksony	59575
Amália	82811	Edith	56810	Hedwig	29633	Károly	56572	Melania	59564	Tamás	80973
Ambrus	83145	Edwin	59159	Helen	56525	Károly	59564	Monyhért	80919	Tassilo	83022
Audor	83405	Elek	82836	Henriette	59167	Katinka	72643	Mihály	83006	Teras	83300
András	900	Elemér	83164	Henrik	72633	Kázmér	82960	Miklós	83273	Tibor	2598
Anna	4948	Emil	83520	Hermann	82964	Kölemen	83246	Miksa	2890	Tihomér	8304
Antal	12417	Emma	8784	Hermína	83217	Klára	2878	Milán	7285	Timon	18652
Aranca	20598	Ernő	8784	Hilda	8799	Klotild	7266	Mór	17733	Tivadar	22027
Arnánd	22514	Erő	12433	Hubert	6818	Kornél	16862	Móro	22016	Tóbiás	24035
Arnold	24248	Ernesztin	21142	Hugó	18164	Kornélia	22942	Nandor	24014	Urban	24295
Arpád	28823	Erwin	23007	Humbert	21147	Kristóf	23097	Narciss	24279	Valéria	40789
Arthur	44389	Eva	24259	Ibolyka	23077	Krisztina	24365	Olga	40735	Vazul	58013
Aurél	59142	Erzsébet	23536	Iduska	24270	Lajos	40486	Olivér	57093	Vendel	59586
Aurilia	72615	Eszter	56471	Ignáo	29647	László	56678	Orbán	59566	Viktor	80974
Balázs	82826	Etel	56471	Illa	56552	Laura	58532	Oszkár	80458	Viktoria	83047
Bálint	83155	Fábián	59163	Illés	59168	Lázár	73076	Otto	53008	Vilbald	58302
Barnabás	83511	Félic	72625	Ilma	72625	Lénárt	82952	Ódón	83251	Vilma	2309
Béla	2749	Ferdinánd	82987	Ilona	82985	Lenke	82985	Pál	2892	Vimos	8018
Benedek	5498	Ferenc	83215	Imre	83225	Leó	83225	Paula	7280	Vince	18655
Bernát	12424	Ferő	83511	Ince	2876	Leónia	7278	Petronella	17740	Virgil	22023
Berta	20978	Flóra	2793	Ipoly	6482	Lidia	17350	Péter	22017	Zoltán	24014
Bertalan	22523	Franciska	5642	Iren	18229	Lipót	22009	Piroska	24017	Zsigmond	2533
Bianka	24254	Frida	13436	Irma	21148	Lóránt	23100	Pista	24017	Zsófia	42270
Bodog	28836	Frigyes	31144	István	23092	Lothár	24373	Rafael	40742	Zuzsanna	83021
Bogdán	56273	Fülöp	23009	Isabella	24354	Lorino	40702	Regina	57286		
Borbála	59145	Gábor	34263	Izidor	40468	Ludmilla	56587	Richárd	80849		
Borisca	72618	Gabriella	29541	Iván	56556	Luiza	59556	Róbert	80849		
Ernő	82834	Gáspár	56511	Jakab	59203	Malvin	73133	Rózsiika	83020		
		Gedeon	83164	Janka	72644	Manfréd	82975	Rudolf	83296		

Cel mai mare eventual câștig 1.000,000 DE COROANE.

Mai departe premiu 600000, un câștig de 400000, 200000, 2 à 100000, 1 à 90000, 2 à 80000, 1 à 70000, 2 à 60000, 1 à 50000, 40000, 5 à 30000, 3 à 25000, 8 à 20000, 8 à 15000, 36 à 10000 și încă multe alte câștiguri.

Prețurile losurilor de prima clasă:

1/8 los orig. fl. — 75 sau 1.50 cor. | 1/4 los orig. fl. 1.50 sau 3 — cor
1/2 " " " 3 — " 6 — " | 1/2 " " " 6 — " 12 — "

Losurile se trimit cu rambursă, or după anticipativa trimitere a sumei.

Conspectul oficios gratis. Ne rugăm pentru comande imediat la losurile amintite, or mai târziu

până în 23 Aprilie a. c.

a trimite la noi cu încredere, fiindcă numeții norocoși se trec iute.

Török A. és Tsa

CASĂ DE BANCĂ în BUDAPESTA.

Cea mai mare prăvălie de losuri din patrie

Prăvăliile de losuri principale: Centru: Teréz-körut 46/a. I. Filială: Váci-körut 4/a. II. Filială: Muzeum-körut 11/a. III. Filială: Erzsébet-körut 54/a.

Cea mai fină bere de butelie! Fabricatul „Isvorul străvechi” pilsenian

din bereria civilă din Pilsen, renumita lumea întreagă (intemeiată în 1822) se trimite pasteurisată în provincie, prin cea mai bună o trânăcie de 4-6 săptămâni. In Arad se trimite acasă.

Mă rog a trimite exclusiv la mine comanda
Szabo Kálmán
restauratler
„La pipuța”
Arad. Salacz-utca 3. sz.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente a Fraților Berta (Berta-Testvérek)

Arad, Andrassy-tör 3.
Telefon 386. Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, diferite instrumente, în ferărit pentru mab și edificii, cuptoare de fer de Nadrág Meiding de primul rang Mașine (sparher) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiață.

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânăt Mopopol de vnzare a coaselor de oțel rabás Béla și a pompelor de stropit compenonosporei pe lângă o garanță de 10 ani Instrumente de verit etc.

Foarfece engleze, Solingene veritabile, penținuri și briciuri.

Deposit exclusiv „AHOI”
Pe seama ținuturilor sud-ungare un eul deposit al lustrului de argint VENUS pentru cuptoare.
Comandele de provincie se efectuesc pentru prețurile ieftine de zi.

BANI

pe proprietăți de pământ, case până la 60-70% a valorii nominale cu amortizație de 5-62 ani.

Conform sumei împrumutate pe lângă 4, 4 1/2, 5%.

Credit personal pe seama oficerilor, pensionarilor și funcționarilor.

Convertirea de datorii cu procente mari

Imprumut anticipativ nu este.

Szathmáry Dezső
instituit de împrumuturi de bani.
ARAD, Strada Deák Ferenc Nr. 33.
(edificiul camerei avocatiale).